

Ауыл шаруашылығы малдарының табиғи кему (өлу) нормаларын бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2015 жылғы 3 желтоқсандағы № 3-3/1061 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2015 жылы 24 желтоқсанда № 12488 болып тіркелді

Р Қ А О - н ы ң е с к е р т п е с і !

Бұйрықтың қолданысқа енгізілу тәртібін 4-тармақтан қараңыз!

«Агроөнеркәсіптік кешенді және ауылдық аумақтарды дамытуды мемлекеттік реттеу туралы» 2005 жылғы 8 шілдедегі Қазақстан Республикасы Заңының 6-бабы 1-тармағының 41-7) тармақшасына сәйкес **БҰЙЫРАМЫН:**

1. Қоса беріліп отырған ауыл шаруашылығы малдарының табиғи кему (өлу) нормалары бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру және қайта өңдеу департаменті заңнамада белгіленген тәртіппен:

1) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелуін;

2) осы бұйрық Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелгеннен кейін күнтізбелік он күн ішінде оның көшірмесінің мерзімді баспа басылымдарында және «Әділет» ақпараттық-құқықтық жүйесінде ресми жариялауға жіберілуін;

3) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің интернет-ресурсында орналастырылуын қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы вице-министріне жүктелсін.

4. Осы бұйрық 2016 жылғы 2 маусымнан бастап қолданысқа енгізіледі және ресми жариялауға жатады.

Ауыл шаруашылығы министрі

Қазақстан Республикасының

А. Мамытбеков

« К Е Л І С І Л Г Е Н »

Қазақстан Республикасының

Қаржы министрі

Б. Сұлтанов

2015 жылғы 14 желтоқсан

Қазақстан Республикасы

Ауыл шаруашылығы министрінің

2015 жылғы 3 желтоқсандағы

Ауыл шаруашылығы малдарының табиғи кему (өлу) нормалары 1. Етті және сүтті бағыттағы мал шаруашылығындағы табиғи кему (өлу) нормалары

№	Жануарлардың түрі және жыныстық-жас ерекшелік топтары	Етті және сүтті бағыттағы мал шаруашылығында табиғи кему (өлу), пайызбен
1.	Етті өнімділік бағытындағы ірі қара мал	
1.1.	Импортталған мал басы (карантиндеу өткеннен кейін бір жыл ішінде):	
1.1.1.	Әуетасымалдау кезінде	2,5
1.1.2.	2000 километрден жоғары автомобильді тасымалдау кезінде	5,0
1.1.3.	Теңіз және автомобильді аралас тасымалдау кезінде	7,5
1.2.	Қысыр аналық мал басы, ұрықтандырылған немесе шағылыстырылған аналық мал басынан пайызбен	5,0
1.3.	Іш тастаған аналық мал басы, ұрықтандырылған немесе шағылыстырылған аналық мал басынан пайызбен	5,0
1.4.	Өлі туған немесе зақымданған төл алынған буаз аналық мал басы, ұрықтандырылған немесе шағылыстырылған аналық мал басынан пайызбен	1,0
1.5.	Туылғаннан 6-8 айлығында енесінен айырғанға дейінгі бұзаулар	2,0
1.6.	Енесінен айырғаннан кейін 15 айлығына дейінгі бордақылаудағы төл	2,0
1.7.	Енесінен айырғаннан кейін 15 айлығына дейінгі мал басын толықтыратын төл	1,5
1.7.	Аналық мал басы жыл бойы (өлу, еріксіз сою)	2,0
2.	Сүтті өнімділік бағытындағы ірі қара мал	
2.1.	Импортталған мал басы (карантиндеу өткеннен кейін бір жыл ішінде):	
2.1.1.	Әуетасымалдау кезінде	3,0
2.1.2.	2000 километрден жоғары автомобильді тасымалдау кезінде	6,0
2.1.3.	Теңіз және автомобильді аралас тасымалдау кезінде	9,0
2.2.	Туылғаннан 20-күндік жасқа дейінгі бұзаулар	3,5
2.3.	20 күндіктен 2 айлық жасқа дейінгі қашарлар	2,5
2.4.	2 айдан 6 айлық жасқа дейінгі қашарлар	1,4
2.5.	6 айдан 12 айға дейінгі жастағы мал басын толықтыратын төл	1,0
2.6.	12 айдан 20 айға дейінгі жастағы мал басын толықтыратын төл	0,4
2.7.	20 айдан 25 айға дейінгі жастағы мал басын толықтыратын төл	0,15
2.8.	20 күннен 2 айлық жасқа дейінгі бордақылаудағы бұқашықтар және қашарлар	1,4
2.9.	2 айдан 6 айға дейінгі жастағы бордақылаудағы бұқашықтар және қашарлар	3,5
2.10.	6 айдан 12 айға дейінгі жастағы бордақылаудағы төл	1,4
2.11.	12 айдан 18 айға дейінгі жастағы бордақылаудағы төл	0,4
2.12.	Аналық мал басы жыл бойы (өлу, еріксіз сою)	3,0

2. Қой және ешкі шаруашылығындағы табиғи кему (өлу) нормалары

№	Жануарлардың түрі және жыныстық-жас ерекшелік топтары	Қой және ешкі шаруашылығында табиғи кему (өлу), пайызбен
1.	Қойлар	
1.1.	Ересек қойлар	3,0
1.2.	Туғаннан 4 айында енесінен айырғанға дейінгі қозылар	5,0
1.3.	Енесінен айырғаннан кейін 18 айға дейінгі мал басын толықтыратын төл	2,0
1.4.	Бордақылаудағы мал басы	1,0
2.	Ешкілер	
2.1.	Ересек ешкілер	3,0
2.2.	Туғаннан 4-4,5 айында енесінен айырғанға дейінгі лақтар	5,0
2.3.	Енесінен айырғаннан кейін 18 айға дейінгі мал басын толықтыратын төл	2,0
2.4.	Бордақылаудағы мал басы	1,0

3. Жылқы шаруашылығындағы табиғи кему (өлу) нормалары

№	Жануарлардың түрі және жыныстық-жас ерекшелік топтары	Жылқы шаруашылығында табиғи кему (өлу), пайызбен
1.	Жылқылар (табындық күтіп-бағу)	
1.1.	Туғаннан 6-12 айлығында енесінен айырғанға дейінгі құлындар	2,3
1.2.	Енесінен айырғаннан кейін 1,5 жасқа дейінгі төл (ұрғашы және еркек құлындар)	2,7
1.3.	1,5 жастан 3 жасқа дейінгі төл	2,1
2.	Жылқылар (ат-қорада күтіп-бағу)	
2.1.	Туғаннан 6-12 айлығында енесінен айырғанға дейінгі құлындар	0,3
2.2.	Енесінен айырғаннан кейін 1,5 жасқа дейінгі төл (ұрғашы және еркек құлындар)	0,2
2.2.	1,5 жастан 3 жасқа дейінгі төл	0,2

4. Түйе шаруашылығындағы табиғи кему (өлу) нормалары

№	Жануарлардың түрі және жыныстық-жас ерекшелік топтары	Түйе шаруашылығында табиғи кему (өлу), пайызбен
1.	Түйелер (жайылымда күтіп-бағу)	
1.1.	Туғаннан 15 айлығында енесінен айырғанға дейінгі боталар	6,0
1.2.	Енесінен айырғаннан кейін 2 жасқа дейінгі ұрғашы түйе	1,7
1.3.	Енесінен айырғаннан 2 жасқа дейінгі еркек түйе	2,7
1.4.	2 жастан 3 жасқа дейінгі ұрғашы түйе	0,9
1.5.	2 жастан 3 жасқа дейінгі еркек түйе	0,6
1.6.	Жайып семіртудегі мал басы	1,0

5. Марал шаруашылығындағы табиғи кему (өлу) нормалары

№	Жануарлардың түрі және жыныстық-жас ерекшелік топтары	Марал шаруашылығында табиғи кему (өлу), пайызбен
1.	Маралдар (ірі табындық күтіп-бағу)	
1.1.	1,5 жасқа дейінгі бұзаулар (төлдер)	
1.1.1.	ұрғашы маралдар	4,5
1.1.2.	еркек маралдар	5,3
1.2.	1,5 тастан 2,5 жасқа дейінгі алғаш төлдегендер (еркек марал)	6,0
1.3.	1,5 жастан 2,5 жасқа дейінгі алғаш төлдегендер (ұрғашы марал)	6,2
1.4.	2,5 жастан жоғары аталық маралдар	2,0
1.5.	2,5 жастан жоғары аналық маралдар	2,1
2.	Тенбіл бұғылар (ірі табындық күтіп-бағу)	
2.1.	1,5 жасқа дейінгі бұзаулар (бұғылар)	
2.1.1.	ұрғашы бұғылар	3,5
2.1.2.	еркек бұғылар	4,7
2.2.	1,5 жастан 2,5 жасқа дейінгі алғаш төлдегендер (еркек бұғы)	4,5
2.3.	1,5 жастан 2,5 жасқа дейінгі алғаш төлдегендер (ұрғашы бұғы)	4,9
2.4.	2,5 жастан жоғары аталық бұғылар	1,45
2.5.	2,5 жастан жоғары аналық бұғылар	1,2

6. Шошқа шаруашылығындағы табиғи кему (өлу) нормалары

№	Жануарлардың түрі және жыныстық-жас ерекшелік топтары	Шошқа шаруашылығында табиғи кему (өлу), пайызбен
1.	Шошқалар	
1.1.	Еметін торайлар (туғаннан мегежіннен айырғанға дейінгі)	12,5
1.2.	Өсіріп жетілдірудегі торайлар (мегежіннен айырып бордақылауға қойған немесе өсімтал төл тобына ауыстырғанға дейінгі)	5,2
1.3.	Бордақылаудағы төл	1,0

7. Аң шаруашылығындағы табиғи кему (өлу) нормалары

№	Жануарлардың түрі және жыныстық-жас ерекшелік топтары	Аң шаруашылығында табиғи кему (өлу), пайызбен
1.	Қояндар	
1.1.	Өсіру кезеңіндегі төл	27
1.2.	Негізгі табын	0,65
2.	Қаракүзендер	
2.1.	Өсіру кезеңіндегі төл	3,0
2.2.	Негізгі табын	0,5
3.	Ақ түлкілер	
3.1.	Өсіру кезеңіндегі төл	2

3.2.	Негізгі табын	0,5
4.	Түлкілер	
4.1.	Өсіру кезеңіндегі төл	2
4.2.	Негізгі табын	0,5
5.	Су тышқан	
5.1.	Өсіру кезеңіндегі төл	8
5.2.	Негізгі табын	0,5

8. Құс шаруашылығындағы табиғи кему (өлу) нормалары

№	Жануарлардың түрі және жыныстық-жас ерекшелік топтары	Құс шаруашылығында табиғи кему (өлу), пайызбен
1.	Құстар (етті өнімділік бағытындағы)	
1.1.	Құстар (етті өнімділік бағытындағы)	7,5
1.2.	Құстар (жұмыртқа өнімділік бағытындағы)	7,5
2.	Жұмыртқа қабығының ақ реңі бар жұмыртқалағыш кроссты тауықтар	
2.1.	Ата-енелік үйір балапандары	
2.1.1.	1-7 күндік жастағы	6,0
2.2.	Арғы ата-енелік үйір балапандары	
2.2.1.	1-7 күндік жастағы	6,0
2.3.	Бастапқы желі балапандары	
2.3.1.	1-7 күндік жастағы	6,0
2.4.	Өндірістік үйір балапандары	
2.4.1.	1-7 күндік жастағы	6,0
2.5.	Толықтырушы балапандар	
2.5.1.	1-4 апталық жастағы	4,5
2.5.2.	5-9 апталық жастағы	3,5
2.5.3.	10-17 апталық жастағы	3,5
2.5.4.	18-22 апталық жастағы	3,5
2.5.	Ересек тауықтар	
2.5.1.	Өндірістік үйірдегі	5,0
2.5.2.	Ата-енелік үйірдегі	5,0
2.5.3.	Арғы ата-енелік үйірдегі	5,0
2.5.4.	Бастапқы желі	5,0
3.	Жұмыртқа қабығының қоңыр реңі бар жұмыртқалағыш кроссты тауықтар	
3.1.	Ата-енелік үйір балапандары	
3.1.1.	1-7 күндік жастағы	6,0

3.2.	Арғы ата-енелік үйір балапандары	
3.2.1.	1-7 күндік жастағы	6,0
3.3.	Бастапқы желі балапандары	
3.1.1.	1-7 күндік жастағы	6,0
3.4.	Өндірістік үйір балапандары	
3.4.1.	1-7 күндік жастағы	4,5
3.5.	Толықтырушы балапандар	
3.5.1.	1-4 апталық жастағы	4,5
3.5.2.	5-9 апталық жастағы	3,5
3.5.3.	10-17 апталық жастағы	3,5
3.5.4.	18-22 апталық жастағы	3,5
3.6.	Ересек тауықтар	
3.6.1.	Ата-енелік үйірдегі	5,0
3.6.2.	Арғы ата-енелік үйірдегі	5,0
3.6.3.	Бастапқы желі	5,0
3.6.4.	Өндірістік үйірдегі	5,0
4.	Етті-жұмыртқалағыш бағытындағы тауықтар	
4.1.	Ата-енелік үйір балапандары	
4.1.1.	1-7 күндік жастағы	6,0
4.2.	Арғы ата-енелік үйір балапандары	
4.2.1.	1-7 күндік жастағы	6,0
4.3.	Бастапқы желі балапандары	
4.3.1.	1-7 күндік жастағы	6,0
4.4.	Өндірістік үйір балапандары	
4.4.1.	1-7 күндік жастағы	6,0
4.5.	Толықтырушы балапандар	
4.5.1.	1-4 апталық жастағы	5,0
4.5.2.	5-9 апталық жастағы	3,5
4.5.3.	10-17 апталық жастағы	3,5
4.5.4.	18-22 апталық жастағы	2,0
4.6.	Ересек тауықтар	
4.6.1.	Ата-енелік үйірдегі	5,0
4.6.2.	Арғы ата-енелік үйірдегі	5,0
4.6.3.	Бастапқы желі	5,0

4.6.4.	Өндірістік үйірдегі	5,0
5.	Етті бағыттағы тауықтар	
5.1.	Ата-енелік үйір балапандары	
5.1.1	1-7 күндік жастағы	6,0
5.2.	Арғы ата-енелік үйір балапандары	
5.2.1.	1-7 күндік жастағы	6,0
5.3.	Бастапқы желі балапандары	
5.3.1.	1-7 күндік жастағы	6,0
5.4.	Толықтырушы балапандар	
5.4.1.	1-7 апталық жастағы	6,0
5.4.2.	8-19 апталық жастағы	3,5
5.4.3.	20-26 апталық жастағы	2,5
5.5.	Ет өндірісіне өсірілетін балапандар (бройлер-балапандар)	
5.5.1.	1-8 апталық жастағы (еденде)	6,0
5.5.2.	1-7 апталық жастағы (торда)	6,0
5.3.	Ірі етті балапандар (еденде)	
5.3.1.	1-10 апталық жастағы аналықтар	7,0
5.3.2.	1-10 апталық жастағы аталықтар	8,0
5.4.	Жарамсыз деп таңылған етті тұқымды тауықтар	
5.4.1.	1-7 апталық жастағы (аталық нысаны)	5,0
5.4.2.	1-7 апталық жастағы (аналық нысаны)	5,0
5.5.	Ересек тауықтар	
5.5.1.	Ата-енелік үйірдегі	5,0
5.5.2.	Арғы ата-енелік үйірдегі	5,0
5.5.3.	Бастапқы желідегі	5,0
6.	Бөденелер	
6.1.	1-7 күндік жастағы балапандар	6,0
6.2.	1-7 апталық жастағы толықтырушы балапандар	5,0
6.3.	Ет өндірісіне өсірілетін 1-8 апталық жастағы балапандар	5,0
6.4.	Ересек бөденелер	5,0
7.	Мысыр тауығы	
7.1.	1-7 күндік жастағы балапандар	7,0
7.2.	Толықтырушы балапандар	
7.2.1.	1-12 апталық жастағы	5,0
7.2.2.	13-20 апталық жастағы	2,0
7.2.3.	21-30 апталық жастағы	2,0

7.3.	Ет өндірісіне өсірілетін 1-12 апталық жастағы балапандар	5,0
7.4.	Ересек мысыр тауығы	
8.	Күркетауық	
8.1.	Ата-енелік және арғы ата-енелік үйірдегі аналық нысаны және желісіндегі балапан	
8.1.1.	1-7 күндік жастағы	4,0
8.2.	Аналық нысанының бастапқы желілерінің балапаны	
8.2.1.	1-7 күндік жастағы	5,0
8.3.	Аналық нысаны мен желісінің толықтырушы балапаны	
8.3.1.	1-17 апталық жастағы	10,0
8.3.2.	18-33 апталық жастағы	3,0
8.4.	Ата-енелік және арғы ата-енелік үйірдегі аталық нысаны және желісіндегі балапан	
8.4.1.	1-7 күндік жастағы	5,0
8.5.	Аталық нысанының бастапқы желілерінің балапаны	
8.5.1.	1-7 күндік жастағы	5,0
8.6.	Аталық нысаны мен желісінің толықтырушы балапаны	
8.6.1.	1-17 апталық жастағы	10,0
8.6.2.	18-36 апталық жастағы	3,0
8.7.	Ет өндірісіне өсірілетін, толықтырушы балапан	
8.7.1.	1-16 апталық жастағы ұрғашылар	7,0
8.7.2.	1-23 апталық жастағы еркектер	7,0
8.8.	Ата-енелік және арғы ата-енелік үйірдегі аналық нысаны және желісіндегі ересек күркетауықтар	
8.8.1.	ұрғашылар	4,0
8.8.2.	еркектер	4,0
8.9.	Аталық нысаны мен желісінің ересек күркетауығы	
8.9.1.	ұрғашылар	5,5
8.9.2.	еркектер	5,5
8.10.	Аналық нысанының бастапқы желілерінің ересек күркетауығы	
8.10.1.	ұрғашылар	5,5
8.10.2.	еркектер	5,5
8.11.	Аталық нысанының бастапқы желілерінің ересек күркетауығы	
8.11.1.	ұрғашылар	5,5
8.11.2.	еркектер	5,5
9.	Үйректер	

9.1.	Ата-енелік үйірдің жеңіл кросстары және олардан өсіріліп таралатын үйректер	
9.1.1.	1-7 күндік жастағы	7,0
9.2.	Ата-енелік үйірдің ауыр кросстары және олардан өсіріліп таралатын үйректер	
9.2.1.	1-7 күндік жастағы	8,0
9.3.	Ата-енелік үйірдің жеңіл кросстары және олардан өсіріліп таралатын толықтырушы балапандар	
9.3.1.	1-8 апталық жастағы	6,0
9.3.2.	9-21 апталық жастағы	5,0
9.3.3.	22-26 апталық жастағы	5,0
9.4.	Ата-енелік үйірдің ауыр кросстары және олардан өсіріліп таралатын толықтырушы балапандар	
9.4.1.	1-7 апталық жастағы	6,0
9.4.2.	8-21 апталық жастағы	5,0
9.4.3.	22-28 апталық жастағы	5,0
9.5.	Ет өндірісіне өсірілетін, толықтырушы балапандар	
9.5.1.	1-3 апталық жастағы	5,0
9.5.2.	4-8 апталық жастағы	4,0
9.5.3.	1-7 апталық жастағы (ауыр кросстар)	5,0
9.5.4.	Ересек үйректер	
9.5.5.	Ата-енелік үйірдің жеңіл кросстары және олардың өсіріліп таралуы	6,0
9.5.6.	Ата-енелік үйірдің ауыр кросстары және олардың өсіріліп таралуы	7,0
10.	Қаздар	
10.1.	Ата-енелік және арғы ата-енелік үйірдің қаз балапандары	
10.1.1.	1-7 күндік жастағы	7,0
10.2.	Қаздардың толықтырушы балапаны	
10.2.1.	1-4 апталық жастағы	6,0
10.2.2.	5-9 апталық жастағы	5,0
10.2.3.	10-34 апталық жастағы	2,0
10.3.	Ет өндірісіне өсірілетін, қаз балапаны	
10.3.1.	1-3 апталық жастағы	7,0
10.3.2.	4-9 апталық жастағы	6,0
10.4.	Ата-енелік және арғы ата-енелік үйірдің ересек қаздары	6,0
11.	Мускус үйректер	
11.1.	Ата-енелік үйір балапаны	
11.1.1.	1-7 күндік жастағы	
11.1.1.1.	аналықтар	6,0

11.1.1.2.	аталықтар	6,0
11.2.	Толықтырушы аталық балапандар	
11.2.1.	1-11 апталық жастағы	6,0
11.2.2.	12-25 апталық жастағы	5,0
11.2.3.	26-29 апталық жастағы	3,0
11.3.	Толықтырушы аналық балапандар	
11.3.1.	1-11 апталық жастағы	7,0
11.3.2.	12-25 апталық жастағы	6,0
11.3.3.	26-29 апталық жастағы	4,0
11.4.	Ет өндірісіне өсірілетін аналық балапандар	
11.4.1.	1-4 апталық жастағы	5,0
11.4.2.	5-11 апталық жастағы	4,0
11.5.	Ет өндірісіне өсірілетін аталық балапандар	
11.5.1.	1-4 апталық жастағы	6,0
11.5.2.	5-12 апталық жастағы	5,0
11.6.	Ата-енелік үйірдің ересек мускус үйректері	
11.6.1.	аналықтар	5,0
11.6.2.	аталықтар	4,0

9. Балық шаруашылығындағы табиғи кему (өлу) нормалары

№	Жануарлардың түрі және жыныстық-жас ерекшелік топтары	Балық шаруашылығында табиғи кему (өлу), пайызбен
1.	Балықтардың түрлері және жыныстық топтары	
1.1.	Шабактар	60
1.2.	Бір жылдық шабактар	45
1.3.	Бір жаздық шабактар	25
1.4.	Екі жылдық шабактар	15

10. Ара шаруашылығындағы табиғи кему (өлу) нормалары

№	Жануарлардың түрі және жыныстық-жас ерекшелік топтары	Ара шаруашылығында табиғи кему (өлу), пайызбен
1.	Аралар	
1.1.	Араның балұясы	20